

Sygn. akt V CSK 257/08

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 29 stycznia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa A.S.

przeciwko "E." Spółce z o.o. w likwidacji

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 29 stycznia 2009 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 20 czerwca 2007 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie apelacyjne
i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód domagał się zasądzenia od pozwanej „E.” w likwidacji kwoty 800.000, zł z odsetkami i kosztami procesu, powołując się na weksel wystawiony w dniu 13 marca 2001 r.

Sąd Okręgowy w J. uwzględnił zarzuty strony pozwanej od wydanego w dniu 22 września 2006 r. nakazu zapłaty i wyrokiem z dnia 4 stycznia 2007 r. uchylił ten nakaz oraz oddalił powództwo.

Sąd ustalił, że strony współpracowały gospodarczo. Powód mieszkał kilka lat u prezesa zarządu pozwanej Spółki M.N., pozostawał w nieformalnym związku z jego córką. Zerwanie konkubinatu w 2005 r. zantagonizowało relacje osobiste tych osób i utrudniło rozliczenie majątkowe kontrahentów.

W dniu 3 stycznia 2001 r. strony zawarły umowę o wykonanie dla powoda przez stronę pozwaną kompletnej linii do przetwarzania odpadów z tworzyw sztucznych na olej syntetyczny, w terminie do 30 kwietnia 2001 r., za wynagrodzeniem w wysokości 400 000, zł. Umowa ta nie została finalnie wykonana z uwagi na nie uzyskanie pozwolenia na budowę na nieruchomości M.N. (w planowanym miejscu zainstalowania urządzeń przetwórczych). Podstawową część wykonywanych urządzeń powód jednak otrzymał i to o większej wartości (600 000 zł), niż suma wpłaconych przez niego zaliczek (295 000 zł).

Sąd ustalił ponadto, że każda wpłata zaliczki była zabezpieczona wekslem gwarancyjnym. Będący podstawą tego roszczenia weksel z dnia 13 marca 2001 r., opiewający na 800 000, zł, został sporządzony przy udziale powoda i M.N., w związku z czym pozwana nie może kwestionować żadnego wpisu. Był to weksel gwarancyjny, mający zabezpieczać wykonanie umowy z dnia 3 stycznia 2001 r.

Sąd Okręgowy uznał, że kluczowe znaczenie ma treść aneksu nr 1 z dnia 2 lipca 2002 r. oraz jego wykładnia. Przewidziany tam aport finansowy powoda, określony wartością wszystkich weksli (też weksla z 13 marca 2001 r.), został wniesiony na pokrycie jego udziału w kapitale zakładowym nowotworzonej spółki z o.o. „E.R.”. Spółka ta została utworzona zgodnie z wolą stron i wpisana do KRS, w związku z czym zostały spełnione przesłanki warunkujące wygaśnięcie wszystkich zobowiązań wekslowych strony pozwanej, w tym zobowiązanie wekslowego dochodzonego w rozpoznawanej sprawie.

W następstwie apelacji powoda, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 20 czerwca 2007 r. zmienił zaskarżony wyrok i utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 22 września 2006 r. oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd ten powołał się na ustalenia faktyczne dokonane w dotychczasowym postępowaniu podkreślając, że sporny weksel został wystawiony na sumę 800 000 zł. Weksel ten - w ocenie Sądu Apelacyjnego – nie był wekslem gwarancyjnym, lecz wekslem zupełnym, gdyż został wypełniony w całości (art. 101 pr. wekslowego). Wynikało z niego bezwarunkowe zobowiązanie zapłaty sumy wekslowej, wykluczające zarzuty osobiste wynikające z causy.

Sąd przyjął ponadto, że w zarzutach od nakazu zapłaty strona pozwana nie twierdziła, że weksel z 13 marca 2001 r. miał charakter gwarancyjny, nie twierdziła również, że zobowiązanie wekslowe wygasło. Późniejsze przedstawienie takich twierdzeń było spóźnione (art. 495 § 3 k.p.c.).

Strona pozwana w skardze kasacyjnej wniosła o uchylenie bądź o zmianę wyroku odwoławczego.

Skarżąca powołała się na naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 10, 17 i 101 prawa wekslowego oraz art. 5 i 65 k.c., przez przyjęcie, że zobowiązanie wekslowe nie wygasło.

Przedstawiła też zarzut nieważności postępowania apelacyjnego wskutek pozbawienia jej możliwości działania w tym postępowaniu (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Zakwestionowała również zastosowanie prekluzji dowodowej przewidzianej w art. 495 § 3 k.p.c. oraz „wyłączenie” z treści aneksu nr 1 weksla z 13 marca 2001 r. (art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadniony jest zarzut nieważności postępowania apelacyjnego wynikający z pozbawienia strony pozwanej możliwości działania w tym postępowaniu (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Strona ta niewątpliwie nie została zawiadomiona o rozprawie apelacyjnej, ponieważ zawiadomienie skierowano na niewłaściwy adres w innym mieście, a zwrócone, nie doręczone zawiadomienie pozostawiono bezzasadnie w aktach ze skutkiem doręczenia. Co więcej, na rozprawie apelacyjnej został wydany

wyrok zmieniający, w całości niekorzystny dla strony nieobecnej. Nie odroczenie rozprawy apelacyjnej, mimo obowiązku wynikającego z art. 214 § 1 k.p.c., wywołuje skutki przewidziane w art. 398¹³ § 1 k.p.c., art. 398¹⁵ k.p.c. oraz art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., tj. konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania apelacyjnego i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Na tle innych zarzutów kasacyjnych należy zauważyć, że merytoryczne rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego było następstwem wyrażonego poglądu, iż weksel z dnia 13 marca 2001 r. nie był wekslem gwarancyjnym, ponieważ został „w całości wypełniony”. Z takim poglądem nie można się zgodzić, ponieważ weksel gwarancyjny może być wystawiony jako weksel in blanco, ale także jako weksel zupełny. W obrocie gospodarczym weksle gwarancyjne (kaucyjne, depozytowe) funkcjonują zazwyczaj jako weksle in blanco, ale takie spostrzeżenie wynikające z praktyki nie ma prawnego znaczenia i nie może tworzyć ograniczeń bez ustawowego wsparcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2001 r., IV CSK 92/07, OSNC 2008, nr 10, poz. 117).

W rozpoznawanej sprawie istotne jest również to, iż weksel z dnia 13 marca 2001 r. nie został przeniesiony do obrotu, np. w drodze indosu, stąd dopuszczalne są zarzuty dłużnika ze stosunku podstawowego oraz co do wypełnienia weksla niezgodnie z treścią wcześniejszego porozumienia (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2004 r., V CK 670/03, OSNC 2005, nr 9, poz. 162 oraz z dnia 22 czerwca 2006 r., V CSK 86/06, niepubl.).

Zastrzeżenia wywołuje ponadto stanowisko Sądu Apelacyjnego, co do prekluzji dowodowej przewidzianej w art. 495 § 3 k.p.c. Złożone przez stronę pozwaną zarzuty od nakazu zapłaty są obszerne, a wynika z nich, że skarżąca powołuje się m.in. na wygaśnięcie zobowiązań wekslowych oraz na wypełnienie (przerobienie) spornego weksla w sposób niezgodny z porozumieniem, a także ujawnia, że weksle zostały „wystawione do umowy z dnia 3 stycznia 2001 r.” i opiewały na kwoty opłacone przez powoda na poczet wynagrodzenia przewidzianego tą umową. Do akt został dołączony weksel z 13 marca 2001 r.,

w związku z czym prekluzją dowodową nie może być objęta ocena jego charakteru prawnego; w tej kwestii wypowiada się miarodajnie sąd.

Z przedstawionych przyczyn orzeczono jak w sentencji.